

**Welkom bij het
Sigmaproject Bovendijle**

De komende jaren staat er in Bonheiden en Haacht een groot project op stapel. Meer dan een jaar geleden startte de Vlaamse overheid er met de voorbereidingen van het Sigmaplan. De overstromingsgebieden die worden aangelegd in jouw omgeving maken deel uit van een veelomvattend plan dat over heel Vlaanderen vertakkingen heeft. Het doel: minder overstromingen vanuit de Schelde en haar zijrivieren, een herstel van de natuur langs de rivieren én een betere infrastructuur voor fietsers en wandelaars die aan het water komen genieten.

In deze brochure maak je uitvoerig kennis met het Sigmaplan. We tonen je welke projecten gepland zijn in jouw omgeving en wat er de komende maanden en jaren te gebeuren staat. In de loop van het project komen we geregeld naar je toe: met nieuwsbrieven, een projectwebsite, toelichtingen, informatieavonden ... Bij de grote mijlpalen in het project zal je ook zelf de kans krijgen om de dossiers in te kijken, opmerkingen te geven en suggesties te doen.

Zo werken we samen aan een beter beschermde en adembenemende Dijlevallei, waar het aangenaam wonen en leven is. Een blijvend geschenk voor onszelf, onze kinderen en kleinkinderen.

Waterwegen en Zeekanaal NV (W&Z) staat in voor de veiligheidswerken, het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) voor de natuurontwikkeling. Bij vragen kan je contact opnemen met de respectievelijke projectleiders: Maarten Jans van W&Z en Koen Deheegher van ANB. Hun contactgegevens vind je op de achterflap van deze brochure.

Inhoud

4

De Dijlevallei,
één en al water

6

Het Sigmaplan in jouw buurt:
veiligheid, natuur en recreatie
in één

8

De projectgebieden
in Bonheiden en Haacht

10

Gecontroleerde overstro-
mingsgebieden: de sleutel
tot een betere bescherming

12

Waardevolle natuur
in jouw achtertuin

14

Wat met de landbouwers
in de projectgebieden?

15

Wandelen en fietsen
aan de Dijle
Wonen aan de Dijle

16

Wat staat je de komende
jaren te wachten?

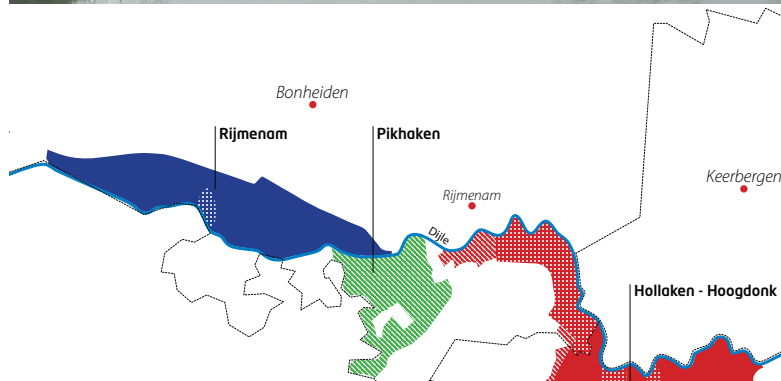
4

De Dijlevallei, één en al water

8

De projectgebieden in Bonheiden en Haacht

12

Waardevolle natuur in jouw achtertuin

A wide river flows through a lush green landscape. The banks are covered in dense green vegetation. In the background, there are trees and a bench on the right bank. The sky is bright and hazy. A yellow rectangular shape is visible in the top right corner of the page.

De Dijlevallei is een prachtig waterrijk gebied waar het heerlijk vertoeven is. Maar tussen Werchter en Mechelen krijgt het gebied straks ook een nieuwe functie. In Bonheiden en Haacht is de Dijlevallei namelijk heel geschikt om water te bergen. Om overstromingen te voorkomen, zowel dichtbij als in de ruimere regio, zijn zulke waterbergende gebieden broodnodig.

De Dijlevallei, één en al water

Getijden op de Dijle? De Dijle mondt uit in de Rupel, die een zijrivier is van de Schelde. De Schelde is een getijdenrivier. Twee keer per dag, bij vloed, wordt zeewater in de monding van de Schelde gestuwd. Deze vloedgolf zet zich voort in alle zijrivieren en stuwt ook daar het water op. Het Dijlewater stijgt eveneens tweemaal per dag. Twee keer per maand is het getij extra uitgesproken. Door een samenspel van maan en zon ontstaat er springtij, waarbij het hoogwater hoger komt dan bij een normale vloed. Valt het springtij samen met een straffe noordwesterstorm, dan spreken we van een stormvloed. De getijdengolf die via de Schelde en de Rupel ook de Dijle binnendringt, is dan extra krachtig. Die situatie is niet zonder gevaar: bij extreme hoogwaterstanden ontstaat er risico op bresvorming. Het wassende water zet dan weilanden, straten en woningen blank.

De Dijle voert ook regenwater af. Vanuit haar bovenloop, verder stroomopwaarts naar Werchter, Leuven en Wallonië toe, krijgt de Dijle af en toe grote hoeveelheden water te slikken. Wanneer het langdurig regent of als de sneeuw smelt, vloeit er veel neerslagwater af in het stroomgebied van de Dijle. Via een netwerk van grachten en beken komt dit water uiteindelijk in de Dijle terecht. De combinatie van extra hoogwaterstanden op de Schelde en haar zijrivieren én een hoge afvoer van regenwater kan leiden tot extreme waterstanden op de Dijle én overstromingsgevaar.

Ruimte voor water tussen Mechelen en Werchter. Wanneer het waterpeil op de Dijle stijgt, is het belangrijk het water te kunnen bergen. Dat kan door in de Dijlevallei in Bonheiden en Haacht gecontroleerde overstromingsgebieden aan te leggen. Het water wordt hierin geborgen, zodat de waterstand op de Dijle daalt. De zijwaterlopen kunnen daardoor beter afwateren. Ook daar vermindert dus de kans op overstromingen. De overstromingsgebieden verhogen niet alleen de veiligheid in de onmiddellijke omgeving. Ook stroomop- en -afwaarts (onder andere in Werchter en Mechelen) zijn de steden en dorpen beter beschermd. De overstromingsgebieden zijn uitgekende, strategisch gekozen plaatsen. Experts hebben ze bepaald aan de hand van multidisciplinaire studies.

De Dijle van bron tot monding

Zelf ken je de Dijle waarschijnlijk vooral als de rivier die vlak in je buurt stroomt. Maar het water dat in Bonheiden of Haacht door de Dijle vloeit, heeft al een hele weg afgelegd en volgt nog een heel traject vooraleer het de Rupel bereikt. Van bron tot monding stroomt de Dijle door de Belgische provincies Waals-Brabant, Vlaams-Brabant en Antwerpen. De rivier is 86 kilometer lang en maakt deel uit van het stroomgebied van de Schelde.

De Dijle ontspringt in het Waals-Brabantse Genappe. Ten zuiden van Leuven monden de Thyle, de Train, de Nethen, de Laan en IJse er in uit, in Leuven zelf ook nog de Voer. In Werchter mondt de Demer uit in de Dijle. Bij wassend water is het merendeel van het water in de Dijle afkomstig van de Demer. Na Werchter maakt de Dijle een bocht naar het westen. In Mechelen wordt de Dijle gesplitst in een Binnendijle en een Afleidingsdijle, die voorbij Mechelen opnieuw samenkomen. Uiteindelijk vloeit de Dijle, vlak nadat de Zenne in haar loop uitmondt, in Rumst samen met de Nete, waar zich het Sigma-project Dijlemonding bevindt. Vervolgens mondt ze uit in de Rupel, die op haar beurt ter hoogte van Rupelmonde in de Schelde stroomt.

© Yves Adams

Dijlevallei Hollaken - Hoogdonk

Het Sigmaplan in jouw buurt: veiligheid, natuur en recreatie in één

Iedereen die woont, werkt en leeft in de buurt van de Schelde en haar zijrivieren moet beter beschermd worden tegen overstromingen. Dat is het uitgangspunt van het Sigmaplan van de Vlaamse overheid. De kern van dat plan is dat we gebieden uitkiezen waar de rivier wél mag overstromen, zodat het achterliggende gebied buiten schot blijft. Helemaal mooi is dat die extra veiligheid hand in hand gaat met waardevolle natuur, waar iedereen ook nog eens met volle teugen van kan genieten.

Dijken én overstromingsgebieden. 1976: tijdens een zware stormvloed zetten de Schelde en haar zijrivieren over heel Vlaanderen grote oppervlakten blank. Vooral Antwerpen en sommige gebieden in Oost-Vlaanderen worden zwaar getroffen. De menselijke en materiële schade is enorm, en de overheid beslist dat een betere bescherming tegen overstromingen uit de getijdenrivieren noodzakelijk is. Die bescherming komt er in de vorm van het Sigmoplan. Rivieren hebben ruimte nodig om te kunnen stromen en overstromen. Het Sigmoplan past helemaal in die filosofie van 'ruimte voor water'. Langs de Schelde en haar zijrivieren worden de dijken verhoogd én komt er een ketting van overstromingsgebieden. Tegelijk wordt de natuurlijkheid van de rivier verhoogd. Gecontroleerde overstromingsgebieden slaan het water tijdelijk op. Zo genieten onder andere woonkernen een betere bescherming tegen wateroverlast.

Het Sigmoplan is meer dan veiligheid. In de loop van de jaren ging langs de Schelde en haar zijrivieren heel wat waardevolle natuur verloren. In de projectgebieden van het Sigmoplan worden maatregelen getroffen om die bijzondere leefplekken voor de natuur opnieuw kansen te geven. Er werden voor heel het Zeescheldebekken natuurdoelen geformuleerd. Via nieuwe befietsbare dienstwegen op de dijken, wandelroutes, vogelkijkhutten en uitkijpunten, kan je er langs de Schelde, de Dijle, de Durme, Nete, Kleine Nete en Grote Nete straks ook genieten van het prachtige natuurlandschap. Het Sigmoplan houdt ook rekening met landbouwers die getroffen worden door de aanleg van overstromingsgebieden.

Overstromingsgebieden: ruimte voor water

Gecontroleerde overstromingsgebieden zijn een sleutel-element in het Sigmoplan. Maar hoe gaat dat precies in zijn werk? Projectingenieur Maarten Jans geeft tekst en uitleg.

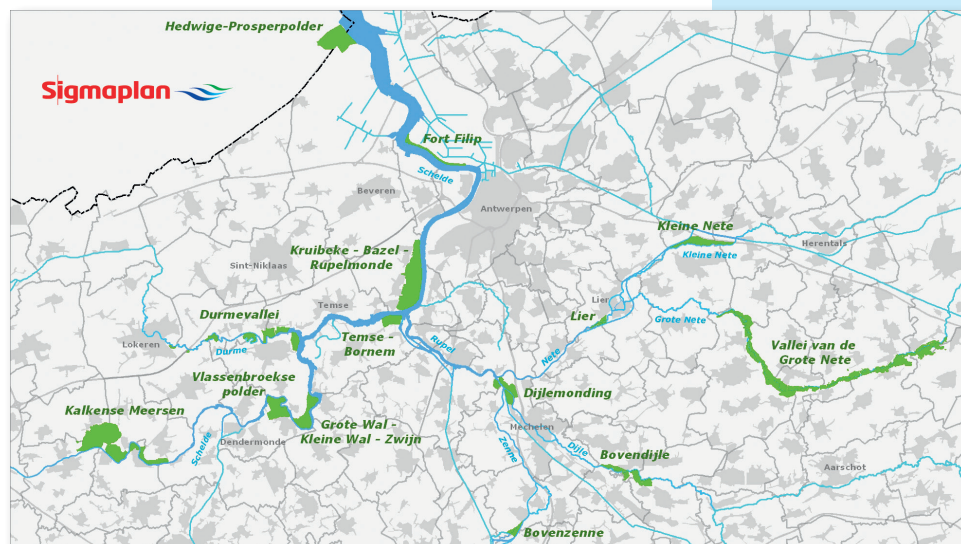
Waarom gecontroleerde overstromingsgebieden?

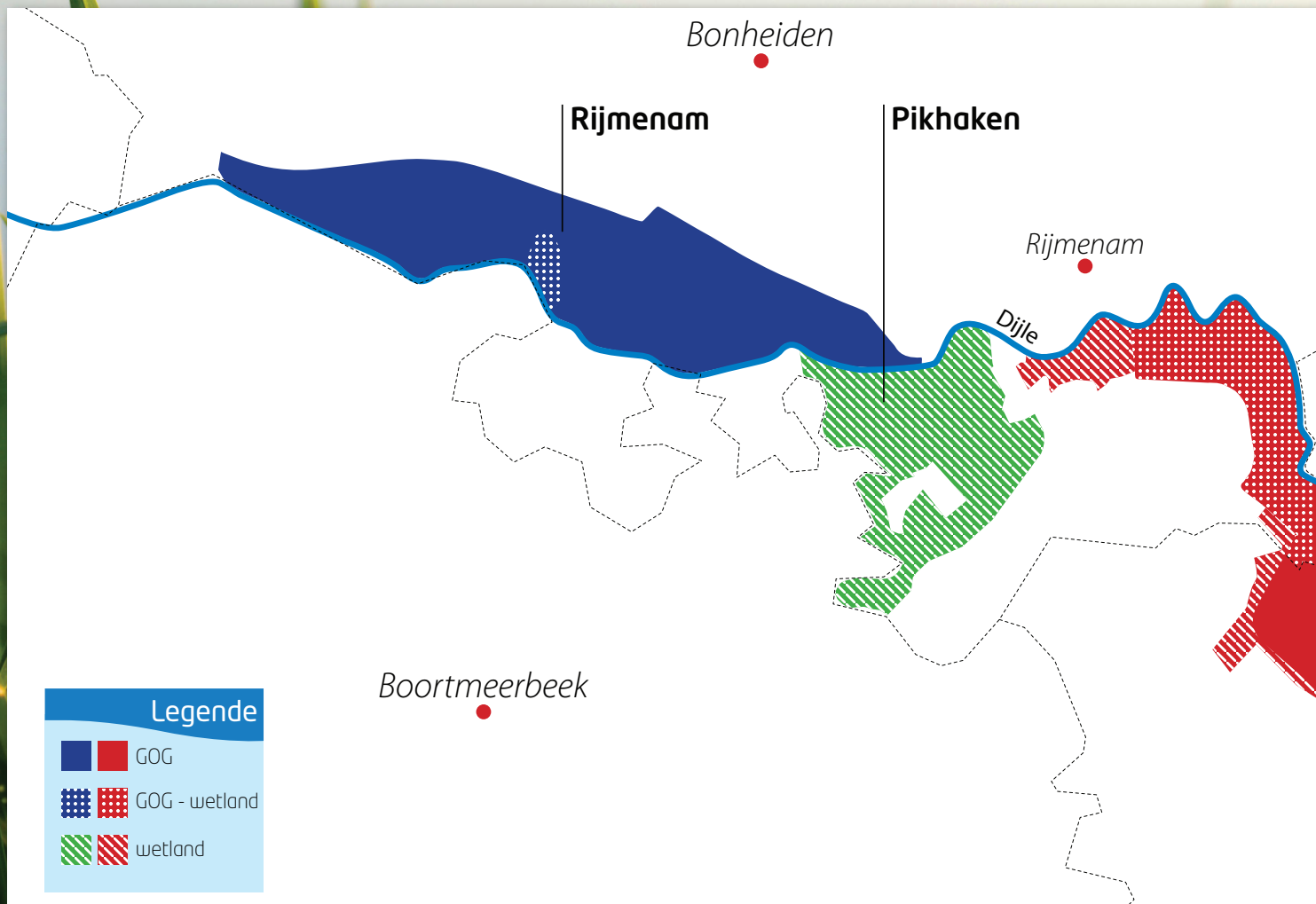
Maarten Jans: "Dijken alleen zijn niet de beste keuze om overstromingen te voorkomen. Ze kunnen het immers laten afweten bij extreem hoge waterstanden. Het is veel beter om de rivier tegelijk ook meer ruimte te geven om te stromen en overstromen. Dat kan natuurlijk niet overal: op te veel plaatsen in Vlaanderen zijn er al woonwijken, bedrijven of weginfrastructuur. Door het water in overstromingsgebieden te laten vloeien, wordt de druk letterlijk van de ketel gehaald. Het water komt tot rust en kan pas terug naar de rivier stromen wanneer de waterstand voldoende gedaald is. In een overstromingsgebied krijgt het water van de Dijle of een andere rivier dus een zekere vrijheid, maar niet onbegrensd. Woningen, wegen en andere infrastructuur worden beschermd door een dijk. We spreken daarom van een gecontroleerd overstromingsgebied, want ongecontroleerde overstromingen willen we ten alle tijden vermijden."

Waar komen er overstromingsgebieden in Vlaanderen?

Maarten Jans: "In het Sigmoplan heeft de Vlaamse overheid heel precies uitgedokterd welke plaatsen het meest geschikt zijn om overstromingsgebieden aan te leggen. In de gemeente Kruikeke komt het grootste gecontroleerd overstromingsgebied van heel Vlaanderen. Dat overstromingsgebied is bijna klaar. Ook in de Kalkense Meersen in Berlare en Wichelen, in de Durmevallei, in Dendermonde en Hamme, bij de Dijlemonding in Mechelen, op de Bovendijle, en in de vallei van de Grote en Kleine Nete en de Beneden-Nete komen er gecontroleerde overstromingsgebieden. Samen moeten ze zorgen voor een veiliger en natuurlijker Scheldebekken."

*Goed om te weten: de term 'gecontroleerd overstromingsgebied' wordt ook wel afgekort tot **GOG**.*

Het Sigmaplan Bovendijle omvat vier projectgebieden op het grondgebied van Bonheiden en Haacht. In Rijmenam en Haacht komen twee gecontroleerde overstromingsgebieden, waarvan één gedeeltelijk ingevuld wordt als 'wetland', waardoor de vroegere rivierbeemden zich terug kunnen ontwikkelen. Het projectgebied Pikhaken in Rijmenam wordt helemaal ingevuld als wetland. Het volledige projectgebied Bovendijle is bijna 200 hectare groot. Dit is te vergelijken met 400 voetbalvelden. Een overzicht.